

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวลในสามช่วงไตรมาสของหญิงครรภ์แรกที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้แตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง และการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเพ สามารถอธิบายผลการวิจัยตามสมมติฐานที่เสนอไว้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1. "หญิงครรภ์แรกในสามช่วงไตรมาสที่มีอายุระหว่าง 13-20 ปี และ 29-35 ปี จะมีความวิตกกังวลแบบสเตสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุระหว่าง 21-28 ปี"

ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือหญิงครรภ์แรกในสามช่วงไตรมาสที่มีอายุระหว่าง 13-20 ปี, 21-28 ปี และ 29-35 ปี มีความวิตกกังวลแบบสเตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของเลสเซอร์ (Lesser, 1984) และงานวิจัยของอนงค์ สิละชัยกุล (2529) ซึ่งพบว่าหญิงครรภ์แรกที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความวิตกกังวลแบบสเตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงอธิบายได้ว่าระดับความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ของหญิงครรภ์แรกจะมากหรือน้อยนั้นไม่ขึ้นอยู่กับตัวแปรด้านอายุของหญิงมีครรภ์ ซึ่งต่างจากการศึกษาของสแตนเลย์ ไรล และโคปาน (Standley, Soule and Copans, 1979) ที่พบว่าอายุของหญิงครรภ์แรกมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูงกับระดับความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ของหญิงมีครรภ์คือ หญิงครรภ์แรกที่มีอายุน้อยมีความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์มากกว่าหญิงครรภ์แรกที่มีอายุมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิงครรภ์แรกที่มีอายุระหว่าง 21-28 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.9 จัดอยู่ในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นวัยที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นสูง เป็นช่วงที่บุคคลมักประกอบอาชีพที่แน่นอน สร้างหลักฐานชีวิตได้แล้ว เช่น มีบ้าน ที่ดิน สิ่งอำนวยความสะดวกสบายอื่นๆ มีความสัมพันธ์ทางสังคมค่อนข้างมั่นคง (สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน 2526: 185) เป็นวัยที่มีความพร้อมทางวุฒิภาวะมากกว่า ซึ่งวุฒิภาวะนี้จะ เป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวและทนต่อการเปลี่ยนแปลงในขณะที่ตั้งครรภ์โดยอาศัย

สติปัญญา วิचारญาณ การเรียนรู้ ประสบการณ์ในอดีต ทำให้เกิดความพร้อมที่จะปรับตัวทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีการยอมรับการตั้งครุฑของตนเอง และเล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำให้บุทรานครุฑปลอดภัยและมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง จากนั้นจะมีการคิดวางแผนเพื่อทำาให้ตนเองและบุทรานครุฑปลอดภัย อีกทั้งมีสุขภาพกายและใจที่สมบูรณ์ (Moore 1981: 199-200) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึง เป็นผลให้หญิงครุฑแรกที่มีอายุแตกต่างกันมีความวิตกกังวลแบบสเตทไม่แตกต่างกัน

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่สามารถอธิบายได้คือ การศึกษาของเลสเซอร์ (Lesser 1984) งานวิจัยของอนงค์ สีละชัยกุล (2529) และการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการศึกษา และเครื่องมือในการวิจัยต่างกับการศึกษาของสแตนเลย์ โชล และโคแปน (Standley, Soule and Copans 1979) กล่าวคือ การศึกษาของเลสเซอร์ งานวิจัยของอนงค์ สีละชัยกุล และการศึกษาวิจัยครั้งนี้วัดความวิตกกังวลในขณะที่ตั้งครุฑของหญิงมีครุฑโดยใช้แบบวัดความวิตกกังวลของสปีลเบอร์เกอร์และคณะ (Spielberger, et al.1970) มีชื่อว่า The State-Trait Anxiety Inventory (STAI) ตอนที่ 1 เรียก X-I ทว่าการวัดความวิตกกังวลโดยให้หญิงมีครุฑประเมินความรู้สึกของตนเองต่อภาวะการตั้งครุฑในลักษณะรวมทั้งหมด ไม่ได้ประเมินความกังวลเฉพาะเจาะจงแต่ละเรื่อง เหมือนการศึกษาของสแตนเลย์ โชล และโคแปน ซึ่งวัดความวิตกกังวลในขณะที่ตั้งครุฑของหญิงมีครุฑโดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง หญิงมีครุฑจะรายงานความรู้สึกของตนต่อการตั้งครุฑเฉพาะเจาะจงในแต่ละเรื่องตามที่ผู้วิจัยกำหนด และผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินให้คะแนนและแยกวิเคราะห์ เป็นแต่ละเรื่อง ไปด้วยวิธีการศึกษาที่แตกต่างกันดังกล่าวจึงอาจทำให้ผลการศึกษาแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2. "หญิงครุฑแรกในสามช่วงไตรมาสที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าจะมีความวิตกกังวลแบบสเตทสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า"

ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หญิงครุฑแรกในสามช่วงไตรมาสที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าจะมีความวิตกกังวลแบบสเตทสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงค์ สีละชัยกุล (2529) ที่พบว่า หญิงครุฑแรกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความวิตกกังวลแบบสเตทไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าระดับความวิตกกังวลแบบสเตทของหญิงครุฑแรกจะมากหรือน้อย

ไม่ขึ้นอยู่กับตัวแปรด้านระดับการศึกษาของหญิงมีครรภ์ ซึ่งต่างจากการศึกษาของไลท์และเฟนสเตอร์ (Light and Fenster 1974: 46-50) ต่างจากการศึกษาของสแตนเลย์ โชล และโคแปน (Standley, Soule and Copans 1979: 135-142) และการศึกษาของเลสเซอร์ (Lesser 1984) ที่ต่างก็พบว่าระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันน้อยอย่างมีนัยสำคัญกับระดับความวิตกกังวลของมารดาในขณะตั้งครรภ์ ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้และงานวิจัยของอนงค์ สีสะชัยกุล (2529) ใช้วิธีการศึกษาและเครื่องมือในการวิจัยต่างกับการศึกษาของไลท์และเฟนสเตอร์, การศึกษาของสแตนเลย์ โชล และโคแปน กล่าวคือการศึกษาวิจัยครั้งนี้และงานวิจัยของอนงค์ สีสะชัยกุล (2529) วัดความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ของหญิงครรภ์แรกโดยใช้แบบวัดความวิตกกังวลของ สปีลเบอร์เกอร์และคณะ (Spielberger et al. 1970) ชื่อว่า The State-Trait Anxiety Inventory (STAI) ตอนที่ 1 เรียก X-I ทำการวัดความวิตกกังวลโดยให้หญิงมีครรภ์ประเมินความรู้สึกของตนเองต่อภาวะการตั้งครรภ์ในลักษณะรวมทั้งหมด ไม่ได้ประเมินความวิตกกังวลเฉพาะเจาะจงแต่ละเรื่อง เหมือนการศึกษาของไลท์และเฟนสเตอร์, การศึกษาของสแตนเลย์ โชล และโคแปน ที่วัดความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ของหญิงมีครรภ์โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง หญิงมีครรภ์จะรายงานความรู้สึกของตนที่มีต่อการตั้งครรภ์เฉพาะเจาะจงในแต่ละเรื่องตามที่ผู้วิจัยกำหนด และผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินให้คะแนนและแยกวิเคราะห์เป็นแต่ละเรื่องไป พบว่า บางเรื่องบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีความวิตกกังวลสูงกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่น ในเรื่องเกี่ยวกับผลกระทบต่อทารกอันเนื่องมาจากการได้รับยาหรือการถูกแสงเอ็กซเรย์ก่อนการตั้งครรภ์ การได้รับยาระงับความเจ็บปวดและยาสลบขณะคลอด เป็นต้น และในบางเรื่องบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าจะมีความวิตกกังวลสูงกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่น ความเจ็บปวดจากการคลอดบุตร อาการแรกเกิดของทารก ความสามารถและความต้องการในการหาซื้อสิ่งของเครื่องใช้สำหรับบุตร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการคลอด เป็นต้น (Light and Fenster 1974: 46-50) ด้วยเหตุนี้เมื่อให้หญิงตั้งครรภ์ประเมินความวิตกกังวลต่อการตั้งครรภ์ในลักษณะรวมทั้งหมด จึงมีผลให้หญิงครรภ์แรกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความวิตกกังวลแบบสแตเทใหม่แตกต่างกัน

อนึ่ง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาเก็บข้อมูลจากหญิงครรภ์แรกที่มาใช้บริการฝากครรภ์ โรงพยาบาลศิริราช ซึ่งถือได้ว่าหญิงตั้งครรภ์ทุกคนมีการยอมรับการตั้งครรภ์ของตนเองแล้ว จึงมีการวางแผนเพื่อให้ตนเองและบุตรในครรภ์ปลอดภัย เริ่มด้วยการมาขอรับบริการ

ฝากครรภ์เพื่อขอคำแนะนำและซักถามในเรื่องที่ตนเองสงสัย นอกจากนั้นยังอาจได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข่าวสารต่างๆ เช่น หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ การบอกเล่าหรือคำแนะนำจากบุคคลรอบข้าง เช่น พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน บุคคลรอบข้างที่เคยผ่านประสบการณ์การตั้งครรภ์และคลอดบุตรมาก่อนจึงทำให้หญิงครรภ์แรกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความวิตกกังวลแบบสเตทไม่แตกต่างกัน เหตุผลอีกประการหนึ่งที่สามารถนำมาอธิบายได้ว่าหญิงครรภ์แรกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความวิตกกังวลแบบสเตทไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความแตกต่างของระดับการศึกษาที่มีไม่มากนัก กล่าวคือ การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษากาตบั้งดับให้เสริมสร้างพัฒนาการในชีวิตความเป็นอยู่ ระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาต่อจากระดับประถมศึกษาที่เน้นเนื้อหาวิชาความรู้และมุ่งศึกษาต่อในระดับสูง ส่วนการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่จัดสำหรับบุคคลเป็นส่วนใหญ่ เป็นเนื้อหาวิชาสำคัญในการศึกษาที่สูงขึ้นนี้จะทำให้บุคคลมีโอกาสดำเนินการมากขึ้น ดังนั้นการศึกษาระดับประถมศึกษาจึงไม่แตกต่างจากระดับมัธยมศึกษา และจากงานวิจัยครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่ากับบุคคลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ คิดเป็นร้อยละ 41.7 และ 35.0 ตามลำดับ ส่วนความแตกต่างของการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับอุดมศึกษาถึงแม้จะมีมากก็ตาม แต่จากงานวิจัยครั้งนี้พบว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษามีเพียงส่วนน้อยคิดเป็นร้อยละ 23.3 ด้วยเหตุนี้ที่ได้กล่าวมาจึง เป็นผลให้หญิงครรภ์แรกมีความวิตกกังวลแบบสเตทไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3. "หญิงครรภ์แรกในสามช่วงไตรมาสที่มีระดับรายได้ต่ำกว่าจะมีความวิตกกังวลแบบสเตทสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับรายได้สูงกว่า"

ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ หญิงครรภ์แรกในสามช่วงไตรมาสที่มีระดับรายได้ต่ำกว่าจะมีความวิตกกังวลแบบสเตทสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับรายได้สูงกว่า โดยพบว่าหญิงครรภ์แรกในสามช่วงไตรมาสที่มีระดับรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือนจะมีความวิตกกังวลแบบสเตทสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับรายได้ 5,001-10,000 บาทต่อเดือนและ 10,001 บาทต่อเดือนขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าระดับความวิตกกังวลแบบสเตทของหญิงครรภ์แรกจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระดับรายได้ของครอบครัว ซึ่งต่างจากงานวิจัยของอนงค์ สิละชัยกุล (2529) ที่พบว่าหญิงครรภ์แรกที่มีระดับรายได้แตกต่างกันจะมีความวิตกกังวลแบบสเตทและแบบเททไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าจากสภาพเศรษฐกิจในสังคมไทยปัจจุบันที่ค่าครองชีพมีแนวโน้ม

อยู่ในระดับสูง การมีความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจจึง เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคล ได้ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ระดับรายได้ของครอบครัวที่แตกต่างกับยอมทำให้บุคคลมีปัญหาทางด้านการเงินที่แตกต่างกัน แอสเชอร์ (Ascher 1978: 18) กล่าวว่าความตึงเครียดทางการเงิน การเงินเป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ ทั้งนี้เพราะการมีบุตรเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว เริ่มตั้งแต่ต้องเสียค่าเสื้อผ้า เวลาในการไปพบแพทย์ ค่าฝากครรภ์ ค่าตรวจรักษาต่างๆ เช่น การเจาะเลือดหาเชื้อกามโรค เชื้อไวรัสตับอักเสบบี ค่าวัคซีน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีค่าอาหารบำรุงร่างกาย ค่าใช้จ่ายในการคลอด ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตร ค่านม ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่าดูแลรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้นถ้าครอบครัวนั้นมีระดับรายได้สูงกว่า และมีความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจมากกว่า นอกจากนี้การตั้งครรภ์อาจทำให้ต้องสูญเสียเวลาในการทำงานหรือไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มความสามารถจึงทำให้เกิดผลกระทบต่ออาชีพและรายได้มากขึ้น (นพวรรณ จงวัฒนา และคณะ 2524: 10) โดยเฉพาะในรายที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจอยู่แล้วก็จะมีปัญหาเพิ่มขึ้น ทำให้หญิงตั้งครรภ์เกิดความรู้สึกไม่แน่ใจว่าต้องการบุตรในครรภ์หรือไม่ และอาจมีทัศนคติในทางลบต่อการตั้งครรภ์ด้วย (รุจิรา อุณาทพานิช 2526) ด้วยเหตุตั้งที่กล่าวจึงเป็นผลให้หญิงครรภ์แรกที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน มีความวิตกกังวลแบบสเตตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวลในสามช่วง ไตรมาสของหญิงครรภ์แรกที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าหญิงครรภ์แรกในสามช่วง ไตรมาสที่มีอายุและระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความวิตกกังวลแบบสเตตใหม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่พบว่าระดับรายได้ของครอบครัวมีผลให้หญิงครรภ์แรกในสามช่วง ไตรมาสมีความวิตกกังวลแบบสเตตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่จากงานครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาวิเคราะห์ตัวแปรทางด้านอายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ที่ละตัวแปรไม่ได้ทำการศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วม (interaction) ไว้ด้วย ดังนั้นงานการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปจึงควรได้ศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ร่วมของตัวแปรดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อจะได้อธิบายข้อความรู้อื่นๆเพิ่มเติม อันจะเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป